

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. aprila 1877.

Obseg: O vaganji goveje živine. — Dva opomina kmetovalcem. — Vinska kupčija. — Nekaj o potresih. — Prislovice in reki iz Istre. — Angora. (Dal.) — O Turških homatijah. — Deželni zbori. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O vaganji goveje živine.

Iz Šm. na Gorenjskem je prejelo vredništvo dopis, ki, nanašaje se na sestavek v zadnjem listu „Novic“ „vaga pri kmetijstvu“, ugovarja, da ni mogoče živine vagati zato, ker nimajo vag po kmetih, da bi živino vagali. — To je res, da nima vsak kmetovalec take vage pri rokah, v kateri bi živino, naložene cele vozove in kaj družega velikega vagal, kakor jih imajo na mitnicah (šrangah). In če take vage ni, se vé da ni mogoče vagati živine.

Al govejo živino ceniti, koliko bo zaklana imela mesá, namesti vage imamo mero, katero je že pred več leti na svitlo dal dr. Jan. Bleiweis in katere je že mnogo med našim ljudstvom. (Cena jej je 1 gold.) S to mero se dá izvedeti teža živine tako natanko, da ne bo šlo lahko za 10 funtov navskriž.

Mera ta je v škatljici shranjen trak, ki je po črnih črticah razdeljen na pavce, in kateremu je pridjan poduk, kako se živina meri s tem trakom in potem izvé, koliko bode imela zaklana mesá, kar je po sebnostno važno zvedeti takrat, kedar gospodar živino mesarju prodaja, da ga zarad teže ne more opehariti.

Meri se pa živina z omenjenim trakom na širokost in dolgost.

Na širokost se meri živina tako, da se prvi konec traka nastavi na kom ali vidermaž, to je, na najvišje mesto hrbta, potem se pelje tikoma zad sprednjih nog okoli prs čez pleča (dobro nategnjen), da na drugi strani spet do koma pride. Zdaj se na trak pogleda in tista mera zapiše ali zupomni, katero številka kaže.

Dolgost živine se pa meri z dobro nategnjenim trakom od koma naravnost doli po hrbtu prav do konca zadnjega stegna, to je, noter do tiste linije, katero si v glavi mislimo, da bi navpik od zgolj doli potegnjena, ravno zadela najskrajni del zadnjega stegna. Zdaj se spet na trak pogleda in mera zapomni, katero številka kaže.

Izvedeti sedaj: koliko bo zaklano govedo imelo mesa brez loja, se najpoprej številka, katera nam kaže širokost, poštevamo (multipliciramo) sama seboj; znesek, ki ga po ti poštevi dobimo, poštevamo še s številko, ki nam je dolgost živine dala, in znesek, ki smo ga pri tej drugi poštevi dobili, poštevamo še enkrat s številko 149. Ako sedaj od tega celega zneska

na papirji zrajtane od desne do leve zadnjih 5 številk izbrišemo, nam ostanek številk kaže težo mesa, ki ga ima živina na libre ali funte.

V razjasnjenje te prerajtbe damo en izgled: Recimo, da je govede 72 pavcov široko, 54 pavcev pa dolgo. Najpoprej se poštevamo po gori rečenem navodu številka širokosti 72 sama seboj, to je, z 72; znesek te pošteve je 5184; ta znesek se poštevamo potem s številko dolgosti 54, znesek je 279.936; ta znesek se poštevamo še enkrat z 149, kar znese 41.710.464; — če se sedaj zbriše od desne do leve zadnjih 5 številk, ostane 417, tedaj ima govedo 417 funtov mesa.

Da se pa ni treba s prerajtovanjem vkvarjati, je pridjana meri tablica, na kateri je treba le po meri živine dobljeno številko dolgosti zgorej in številko širokosti na sprednji strani poiskati in v tisti vrsti zapisani znesek najti, ki kaže libre ali funte mesa. Na priliko: dolgost goveda je 58 palcev, širokost pa 89, tedaj vaga meso (kakor tablica kaže) 684 funtov.

Pri bikih se mora na to vižo izvedeni teži mesa še polovica teže vrata prišteti, katera se po videzu prevdari.

Po ti meri najdena teža bo le malokaterikrat k večjemu za 5 do 10 funtov pri 100 funtih navskriž šla. Včasih se po tej cenitvi ne zmotimo ne za funt; največ zná zmota 17 funtov pri celi živini znesti. Se vé, da se mora natanko meriti, kakor smo rekli.

Loja pri srednji debeli živini na 100 funtov ali cent mesa se ceni 18 do 20 funtov. Sploh pa se znesek loja pri sicer dobro rejeni pa ne spitani živini noter do popolnoma spitanje spreminja od 10 do 42 funtov na cent mesa. Prav gotovega se pa ne dá za cenitev loja nič reči; to mora izveden človek sam presoditi.

Dva opomina kmetovalcem.

Zarad setve Rigajškega lanú.

Dunajska viša kmetijska šola je preiskavala Ruski (Rigajski) lan, ki ga je družba kmetijska Štajarska letos kupila, da bi se izvedelo: ali je seme čisto in dobro ali ne. Iz te preiskave je razvidno, da je seme v obče teže, da so tudi zrnja teža letošnjega lanú memo lanskega, in da mu je letos manj primešanih slabih zrn in manj plevla in prahú. Ker pa vendar tudi letos brez tega ni, nasvetuje časnik Štajarske družbe kmetijske gospodarjem, ki so to seme kupili, naj ga pred setvijo